

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра теоретичної і практичної філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

_____ 2019
року «___» _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія науки та інновацій (1 модуль)

для аспірантів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**03 Гуманітарні науки
033 Філософія
Доктор філософії
Доктор філософії
Обов'язкова навчальна дисципліна**

Форма навчання	денна
Рік навчання	1
Кількість кредитів ECTS	7/3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладач: Шашкова Л.О., д. філос. н., професор, завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник:

Шашкова Людмила Олексіївна,

доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії

Затверджено

« _____ » _____ 2019__ р.

Завідувач кафедри теоретичної і практичної
філософії

_____ (Шашкова Л.О.)

Протокол № _____ від « _____ » _____
2019 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2019 року

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

« _____ » _____ 2019 року

ВСТУП

Мета дисципліни – розширення знань з урахуванням сучасних філософських і загальнометодологічних знань в галузі науково-дослідної роботи та формування компетентностей з безпосереднім виходом застосування знань у процесі виконання дослідження доктора філософії при розв'язанні комплексних завдань, що передбачає здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.

Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** концептуальні знання з теоретичної і практичної філософії, які дають розуміння сутності філософії, її функцій та ролі в історії культури; специфіка філософських проблем, особливостей взаємин філософії з наукою, релігією, мистецтвом як формами духовного життя людства; онтологічні, гносеологічні, аксіологічні, антропологічні, феноменологічні константи та орієнтири, що зумовлюють процеси формування світогляду та дають уявлення про головні принципи теоретичної і практичної діяльності людини.
2. **Вміти** здійснювати аналітично-пошукову роботу; збирати та інтерпретувати наукову інформацію, ставити конкретні цілі і завдання та реалізовувати їх за допомогою обраних теоретичних, практичних і прикладних підходів та методів; полемізувати стосовно актуальних філософських проблем з точки зору їх практичної значливості; аналізувати природу онтологічних, гносеологічних, антропологічних, соціальних, культурних, правових, політичних, мовних та історичних явищ.
3. **Володіти навичками** розв'язувати складні задачі та практичні проблеми у процесі навчання та в дослідницькій діяльності; аналітично обґрунтовувати цілі та напрямки досліджень; здійснювати різні види аналітичної роботи (анотації, реферати, бібліографії, аналітичні матеріали тощо) щодо тематики наукового дослідження; належним чином представляти результати проведеної роботи; вільно здійснювати комунікацію в професійному середовищі.

Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна «Філософія науки та інновацій» є складовою освітньо-наукової програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «доктор філософії». Дисципліна «Філософія науки та інновацій» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін аспірантури (ОНД.02), викладається українською мовою на першому році навчання. Дисципліна спрямована на формування загальнометодологічної культури аспіранта і забезпечує розвиток критичного рефлексійного мислення. Аналізуються філософські засади сучасного наукового знання, наукової раціональності, наукової картини світу; класичні та неklasичні форми епістемологічних моделей сучасного наукового дискурсу; міждисциплінарні й трансдисциплінарні стратегії взаємодії сучасної науки і філософії.

Завдання (навчальні цілі) – надати аспірантам компетентності, що дозволять орієнтуватися в сучасних методологічних програмах і стратегіях науки і філософії, а також застосовувати їх у процесі виконання власного наукового дослідження з метою розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.

Структура курсу: у курсі передбачена теоретична і практична частини. Заняття проводяться у вигляді дискусійних та інтерактивних лекцій, практичних занять, презентацій. На *теоретичних* заняттях передбачається обговорення філософської і наукової літератури для побудови методологічної роботи з конструювання майбутньої *дослідницької програми* на засадах застосування міждисциплінарних і трансдисциплінарних підходів, а на *практичних* – презентація, аналіз і оцінювання представлених на обговорення результатів дослідження.

Завершується дисципліна **екзаменом**.

Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання 1) знати; 2) вміти; 3) комунікація; 4) автономність і відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумков ій оцінці з дисципл.
Код	Результат навчання			
Знати:				
1.1	Особливості міждисциплінарного і трансдисциплінарного підходів у науковій і філософській методології.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзаменаційна робота	5
1.2	Принципи побудови та основні елементи філософської і наукової організації дослідження.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзаменаційна робота	5
1.3	Особливості різних методологічних підходів в науці і філософії.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзаменаційна робота	5
Вміти:				
2.1	Розрізняти і використовувати у науковій практиці методологічних відмінностей природничого і гуманітарного наукових дискурсів на основі знання їх парадигмальних зразків.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь, екзаменаційна робота	5
2.2	З нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзаменаційна робота	5
2.3	Пояснювати і обґрунтовувати варіативність методологічних підходів до аналізу теми та її практичного застосування	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзаменаційна робота	5
2.4	Здійснювати поняттєво-категоріальний опис досліджуваного об'єкту, спираючись на знання різноманітних теоретичних контекстів.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзаменаційна робота	5
2.5	Застосовувати критерії наукової раціональності, обирати і застосовувати епістемологічні моделі наукового знання, обґрунтування і істини.	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзаменаційна робота	5
Комунікація:				
3.1	Демонструвати здатність до вільної комунікації мовою навчання	Лекції, практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзамен	5
3.2	Використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої філософської і наукової літератури в підготовці до створення і реалізації дослідницької програми.	Практичні заняття, самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзамен	5
3.3	Брати участь у міждисциплінарних проектах комплексного наукового дослідження складних систем, використовувати результати наукових досліджень інших галузей науки для	Самостійна робота, презентації	Доповідь під час заняття, екзамен	10

	досягнення цілей власного наукового дослідження			
3.4	Вести полеміку стосовно питань проведення дослідження і його результатів в умовах сучасних міждисциплінарних і трансдисциплінарних досліджень теми на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом філософії і науки.	Практичні заняття	Дискусії, усні доповіді	5
3.5	Демонструвати навички опрацювання літератури із обраної для дослідження теми.	Практичні заняття	Усні доповіді, дискусії	10
	Автономність і відповідальність:			
4.1	Усвідомлювати значення власного наукового дослідження для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової культури.	Самостійна робота	Доповідь під час заняття	5
4.2	Продукувати нові наукові ідеї з урахуванням етичних цінностей сучасної світової культури (екологічних, моральних, правових, релігійних та ін.).	Самостійна робота	Доповідь під час заняття	5
4.3	Приймати самостійні рішення щодо вибору методів та форм власного дослідження обраних феноменів в умовах невизначеності.	Самостійна робота	Доповідь під час заняття	5
4.4	Нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених філософських досліджень і пояснень особливостей об'єкту аналізу.	Самостійна робота	Доповідь під час заняття	5
4.5	Демонструвати можливості до подальшого навчання з високим рівнем автономності.	Самостійна робота	Дискусії, доповідь	5

Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	4.1	4.2
Програмні результати навчання					

Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** –

результати навчання (знання 1.1 – 1.3), що складає 15% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2.1-2.5); (комунікація 3.1-3.5); (автономність та відповідальність 4.1-4.5), що складає 85% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1.Лекція/дискусія:

2 балів – аспірант у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

1 бали - аспірант у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

2.Практичне заняття/дискусія:

2 балів – аспірант у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу,

1 бали – аспірант у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

0 бали – аспірант у цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності.

3.Презентація дослідження:

10-8 балів – аспірант творчо підійшов до презентації отриманих результатів: (1)наявний оригінальний сценарій (послідовність, таймінг, ролі, репліки), (2)обрані слушні способи презентації (матеріальні носії, просторова організація), (3)високий рівень інтерактивності (респонзивність, проблемність, ефективність, риторика).

7-6 балів – аспірант загалом виконав презентацію, проте слабким є один з трьох вищезазначених елементів успішності.

5-4 балів – аспірант виконав презентацію, але заслабкими виявилися два з трьох вищезазначених елементів успішності.

3-0 балів – студент провалив презентацію по кожному з трьох вищезазначених елементів успішності.

4.Самостійна робота 10-6 балів.

5.Репрезентація фіксованих результатів 6-4 балів.

6.Підсумкова робота 12-8 балів.

Оцінювання за формами контролю:

b – це кількість балів за виконаний вид роботи; n – це кількість разів для виконання (значення b та n залежать від конкретного розподілу годин кредитів на даний курс); Σ - це сума балів за вид роботи.

Види робіт		Семестрова кількість балів					
		Min b – 36 (балів)			Max b – 60 (балів)		
		b	×n	Σ	b	×n	Σ
Лекція	Теоретичні заняття (розробка дослідницької програми)	1	6	6	2	6	12
Практичне заняття	Практичні заняття (проміжні результатів дослідження і їх критичний аналіз)	1	2	2	2	2	4
Презентація	Презентація	6	1	6	10	1	10
Самостійна робота	Аналіз літератури, упорядкування бібліографії, Вибір та обґрунтування методологічної стратегії та епістемологічної моделі дослідження	6	1	6	10	1	10
Фіксовані результати	Автореферат	4	1	4	6	1	6
	Самооцінка з критичними коментарями	4	1	4	6	1	6
Підсумкова робота		8	1	8	12	1	12

Підсумкове оцінювання у формі екзамену.

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1.</i>				
1	Філософські презентації сучасної науки. Етос науки.	1	-	2
2	Філософські засади науки та історичні типи наукової раціональності.	2	-	4
3	Філософія науки в перспективі подолання розриву між природничим і гуманітарним знанням.	1	-	4
4	Методологічний дискурс науки як складна комунікативна подія та інструмент презентації складних комплексних проблем. Системність, цілісність, складність.	2	-	4
5	Становлення трансдисциплінарності. Методологічне розмежування дисциплінарних, міждисциплінарних і трансдисциплінарних досліджень. Актуальний словник трансдисциплінарності.	2	-	4
6	Класичні і неklasичні епістемологічні моделі наукового знання та обґрунтування.	2	-	4
7	Сучасні тренди філософії науки.	2	-	4
8	Вибір теми, методологічних засад дослідження теми, моделювання об'єкта дослідження за обраною темою.	-	-	4
9	Презентація результатів дослідження і критичний аналіз.	-	2	8
10	Підсумкова робота	-	2	8
11	Самостійна робота	-	-	26
	ВСЬОГО	12	4	72

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекції – **12 год.**

Практичні заняття – **4 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота – **72 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Бейтсон Г. Экология разума. Избранные статьи по антропологии, психиатрии и эпистемологии / Пер. с англ. - М.: Смысл, 2000. – 476 с.

Варела Ф. Х., Матурана У. Р. Дерево познания: Биологические корни человеческого понимания. — М.: Прогресс-Традиция, 2001. — С. 224. Витгенштайн Л. Tractatus Logico-philosophicus. Філософські дослідження. – К.: Основи, 1995. – С. 8-86.

Витгенштейн Л. О достоверности / Л. Витгенштейн // Вопросы философии. – 1991. – № 2. – С. 67-120.

Гайденко П. П. Научная рациональность и философский разум / П. П.Гайденко. – М.: Прогресс-Традиция, 2003. – 528 с.

Гутнер Г.Б. Понятие практик и характер постнеклассического исследования // В кн. «Постнеклассические практики: предметные области исследований». М., РАГС, 2008. С.60-65. <http://www.synergetic.org.ua>

Дебласио А. Новые тенденции в альтернативных эпистемологиях. // Эпистемология и философия науки. 2010. Т. XXIII № 1, с. 160-172.

Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 223 с.

Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. Новітня філософія науки // Підручник для студентів філософських факультетів та аспірантів – Київ: «Логос», 2009 - 243 с.

Докинз Р. Эгоистические гены и эгоистические мемы // В книге: Хофштадтер Д., Деннетт Д. Глаз Разума. — Самара, 2003. Инновационная сложность. - Санкт-Петербург: «АЛЕТЕЙЯ», 2016. – 607 с.

Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації // Г. Йонас; [Пер. з нім. А. Єрмоленко, В. Єрмоленко]. – К.: Лібра, 2001. – 400 с

Казютинский В.В. Близок ли «Век Науки» к завершению? // Вопросы философии. – 2013. – № 3. – Режим доступу: http://vphil.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=719&Itemid=52

Кайку М. Фізика майбутнього / Пер. з англ. А.Кам'янець. - Львів: Літопис, 2013.

Кемпбел Д. Эволюционная эпистемология // Эволюционная эпистемология и логика социальных наук: Карл Поппер и его критики. — М.: Эдиториал УРСС, 2000. С. 92—146. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун. – [Пер. с англ.]– М.: Прогресс, 1975. – 300 с. – (Серия «Логика и методология науки»).

Кун Т. Объективные, ценностные суждения и выбор теории / Т. Кун // Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: Учебная хрестоматия. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательская корпорация «Логос», 1996. – 400 с. – С. 61-82.

Лакатос И. История науки и ее рациональные реконструкции / И. Лакатос // Структура и развитие науки (Из Бостонских исследований по философии науки). – [Сборник переводов]. – М., 1978. – 487 с. – С. 203-269. – (Серия «Логика и методология науки»).

Лакатос И. Фальсификация и методология научно-исследовательских программ / И. Лакатос. – М.: Медиум, 1995. – 236 с.

Латур Б., Вулгар С. Лабораторная жизнь. Конструирование научных фактов. Гл.2 Антрополог посещает лабораторию. Пер. с англ. Кузнецов А.Г. // Социология власти, №6-7, 2012. – с.178-234.

Латур, Б. Наука в действии: следуя за учеными и инженерами внутри общества / [пер. с англ. К. Федоровой; науч. ред. С. Миляева]. - СПб.: Издательство Европейского университета в Санкт-Петербурге, 2013. - 414 с.

Латур, Б. Пересборка социального: введение в акторно-сетевую теорию / пер. с англ. И. Полонской; под ред. С. Гавриленко; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». — М.: Изд. дом ВШЭ, 2014. — 384 с.

Лаудан Л. Наука и ценности / Л. Лаудан // Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: Учебная хрестоматия. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательская корпорация «Логос», 1996. – 400 с. – С. 295-342.

Лекторский В. А. Эпистемология классическая и неклассическая / В. А. Лекторский. – М.: УРСС, 2001. – 256 с.

Лоренц Конрад. Обратная сторона зеркала / Москва, изд-во "Республика", 1998.

Матурана, У. Биология познания // Язык и интеллект. Сб. / Пер. с англ. и нем. / Сост. и вступ. ст. В. В. Петрова. – М.: Издательская группа «Прогресс», 1996.

Мамардашвили М.К. Классический и неклассический идеалы рациональности. – Тбилиси: 1984; книга переиздана в 1994 году в Москве изд. «Лабиринт». – 90с.

Мамчур Е.А. Фундаментальная наука и современные технологии // Вопросы философии. – 2011. – № 3. Электронный ресурс. Режим доступа: http://vphil.ru/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1

Морен Э. Метод. Природа природы. - М.: «Прогресс – Традиция», 2005. -464с.

Никифоров А.Л. Философия науки: история и методология. - М., 1998.

Патнем Х. Реализм с человеческим лицом // Аналитическая философия науки: становление и развитие (антология). – М.: Дом интеллектуальной книги, Прогресс-Традиция, 1998. – 528 с.

Пенроуз Р. Новый ум короля: О компьютерах, мышлении и законах физики. — М.: Едиториал УРСС, 2005.

Полани М. Личностное знание. На пути к посткритической философии / М. Полани. – [Пер. с англ.: Предисл. и общ. ред. В. А. Лекторского]. – М.: Прогресс, 1985. – 344 с.

Попович М.В. Рациональність і виміри людського буття. - К.,1997.

Пригожин И., Стэнгерс И. Время, хаос, квант. М., «Прогресс», 1994, 266с.

Пригожин И., Стэнгерс И. Порядок из хаоса, М., Прогресс», 1986.

Социальная эпистемология: идеи, методы, программы/ Под редакцией И.Т. Касавина. – М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2010. – 712с.

Степин В.С. От теоретического знания к постнеклассическим практикам – В кн. «Постнеклассические практики: и социкультурные трансформации», М.: «Макспресс», 2009. С.5-8. <http://www.synergetic.org.ua>

Степин В. С. Теоретическое знание / В.С. Степин. – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 744с.

Сидоренко Л.І. Проблеми етики науки в постнекласичному дискурсі //Філософські проблеми гуманітарних наук. Альманах. – 2010. - №19. – С.121-125.

Уайтсайдс Дж. Нанотехнология в ближайшем десятилетии. Прогноз направления исследований / Дж. Уайтсайдс, Д. Эйглер, Р. Андерс. – М.: Мир, 2002. – 292 с.

Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки: Перевод с англ. и нем. / Общ. ред. и авт. вступ. ст. И.С.Нарский. – М.: Прогресс, 1986. – 542с.

Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее. Последствия биотехнологической революции. – М.: ООО «Издательство АСТ»: ОАО«Люкс», 2004. – 349, [3] с. – (Philosophy).

Хабермас Ю. Будущее человеческой природы. На пути к либеральной евгенике? / Пер. с нем. – М.: Издательство «Весь Мир», 2002. – 144 с.

Хайдеггер М. Время картины мира / М. Хайдеггер // Хайдеггер М. Время и бытие. Статьи и выступления: [Пер. с нем.] – М.: Республика, 1993.

Шашкова Л.О. Гуманітарне знання у проектах некласичної епістемології // Філософія та політологія у структурі сучасного соціогуманітарного знання (теоретичні та методологічні аспекти): монографія (у співав.). – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2011. – 543 с.

Шашкова Л. О. Діалог науки і релігії в культурно-історичному контексті. Монографія / Л. О. Шашкова. – К.: Грамота, 2008. – 328с.

Шашкова Л.О. Діалогічність як філософсько-методологічна засада формування критичного мислення / Л.О.Шашкова // Верифікація когнітивних практик та самореалізація особистості. Київ. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2015. – 180 с. – С. 41-45.

Эволюционная эпистемология и логика социальных наук: Карл Поппер и его критики. — М.: Эдиториал УРСС, 2000.

Энциклопедия эпистемологии и философии науки. М.: 2009.

Этос науки / РАН. Ин-т философии; Ин-т истории естествознания и техники. Отв. ред. Л.П. Киященко и Е. З. Мирская. – М.: Akademia, 2008. – 544 с.

Churchland P.S. Braintrust: What Neuroscience Tells Us about Morality. Princeton University Press, 2011.

Collins H.M., Evans R. The Third Wave of Science Studies: Studies of Expertise and Experience // Social Studies of Science 32/2(April 2002) 235–2

Curry, Patric. On Ecological Ethics: A Critical Introduction [Електронний ресурс] / Patric Curry // The Campaigning for Political Ecology. – 2008. – P.1-23. – Режим доступу: http://eco.gn.apc.org/pubs/ethics_curry.html

David B. Resnik, J.D., Ph.D. What is Ethics in Research & Why is it Important? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/whatis/>

Eagleman D. The Brain: The Story of You. N.-Y.: Pantheon Books, 2015.

Edelman G.M. Second Nature. Brain Science and Human Knowledge. —New Haven and London, Yale University Press, 2006.

Ethics in science [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.visionlearning.com/library/module_viewer.php?mid=161

Garfinkel H. Ethnomethodology's program: Working out Durkheim's aphorism. N.Y., 2002.

Goldman A. Knowledge in a Social World. Oxford, N.Y., 2003. – 407 p.

Knorr-Cetina K. The Manufacture of Knowledge: An Essay on the Constructivist and Contextual Nature of Science. Oxford, Pergamon Press. 1981. (Chapter 1. The Scientist as a Practical Reasoner: Introduction to a Constructivist and Contextual Theory of Knowledge).

Latour, B. Woolgar, St. Laboratory Life. The Contruction of Scientific Facts. - Princeton, New Jersey: Princeton University Press. (1979; 1986).

Experimental Philosophy, Rationalism, and Naturalism. E. Fischer and J. Collins (eds.) - London: Routledge, 2015.

Pels D., Hetherington K., Vandenberghe F. The Status of the Object: Performances, Mediations and Techniques // Theory, culture and society. 2002. N5/6.

The Handbook of Discourse Analysis / Edited by D.Tannen, H.E.Hamilton, and D.Schiffrin. — JohnWiley & Sons, Inc., Blackwell Publishers Ltd., 2015. Vol. I.

Varela, F., Thompson, E. and E. Rosch, 1991, The Embodied Mind: Cognitive Science and Human Experience, Cambridge, MA: MIT Press.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Концептуалізація проблематики філософії науки в межах позитивізму і постпозитивізму.
2. Поступ наукового знання і проблема демаркації: К.Поппер.
3. Розвиток наукового пізнання як зміна теорій: Т.Кун.
4. Імре Лакатос: структура науково-дослідницьких програм.
5. Обґрунтування методологічного анархізму: П.Фесрабенд.
6. Наука і цінності техногенної цивілізації: автономія людини, свобода, вибір.
7. Система засад науки як історичний тип наукової раціональності.
8. Складові системи засад науки: ідеали і норми наукового дослідження, наукова картина світу, філософські засади.

9. Глобальні наукові революції як зміна історичних типів наукової раціональності.
10. Зміна уявлень про об'єкт, суб'єкт і методи наукового дослідження в класичній, некласичній і постнекласичній (сучасній) науці.
11. Дисциплінарна методологія наукового пізнання в класичній науці. Міждисциплінарні й трансдисциплінарні стратегії сучасної науки.
12. Проблеми етики науки в постнекласичному (сучасному) дискурсі. Свобода наукового дослідження і мінливість норм і цінностей.
13. Натуралістичний тренд сучасної філософії науки.
14. Система технологічних практик NBIC як наукові стратегії конструювання майбутнього людства.
15. Наукове дослідження та інновації. Інновація як цивілізаційний вимір і цінність науки.